

pomněli američtí biskupové na svém zasedání v listopadu 2019 starší text s názvem *Formování vědomí pro věrné občanství*. Přidali však nový úvod. V něm uvedli, že ačkoli lidský život a důstojnost v americké společnosti ohrožují také „rasismus, ekologická krize, chudoba a trest smrti“, otázka potratů má přednost před všemi ostatními problémy: „Ohrožení potratů zůstává naší nejnaléhavější prioritou.“ Ozývaly se i biskupské nesouhlasné hlasy. Například chicagský kardinál Blaise Cupich v diskuzi upozornil, že papež František ve své apoštolské exhortaci *Gaudete et exsultate* z roku 2018 zdůraznil, že je „škodlivé a ideologické“ stavět jednu morální otázku nad všechny ostatní, protože „stejně posvátný“ jako nenarozený život je „život chudých, kteří se již narodili“ (GE 101). Ani situace migrantů není méně důležitá než některé otázky bioetiky (GE 102). Biskup Robert McElroy ze San Diega souhlasil s Cupichem, a dokonce svým kolegům biskupům vytkl, že „uvedení potratů jako nejnaléhavější priority je v rozporu s papežovým učením“. Konference katolických biskupů USA proto prohlásila potraty za naléhavý morální problém. „Globální oteplování,“ prohlásil na následné tiskové konferenci kardinál Daniel Di Nardo, tehdejší předseda Kon-

ference katolických biskupů USA, „je zásadní a důležitou záležitostí, ale zatím není naléhavé.“ Tyto příklady naznačují, jak propojení politického, světonázorového a dogmaticko-morálního diskurzu utváří americkou společnost. Prostřednictvím ekonomického a kulturního vlivu Spojených států pronikají podobné otázky i do jiných částí světa. Proto je namístě se lépe orientovat v diskuzích, které mají tendenci se přenášet velmi rychle i do ostatních částí světa. Faggioliho monografie je v tomto smyslu podnětná, i když je pouze krátkým uvedením do problematiky.

Pavel Ambros

FRANTIŠEK TRSTENSKÝ:

JEŽIŠOVE PODOBENSTVÁ. BIBLICKO-SPIRITUÁLNY POHLED

(*Tajov: Inštitút teológie, misie a sociálnej práce, n. o., 2020, 135 stran, ISBN 978-80-89492-27-5*)

František Trstenský, katolícky kňaz a profesor na Katolíckej univerzite v Ružomberku, je autorom viacerých vedeckých, ale aj populárno-náučných publikácií.¹

¹ Okrem iného možno spomenúť napríklad tieto tituly: František TRSTENSKÝ, *Život apoštola Pavla*, Svit: Katolícke bib-

Vo svojom poslednom diele sa, ako možno súdiť podľa názvu, venuje výkladu Ježišových podobenstiev. V úvodnej kapitole sa na desiatich stranách zaoberá vysvetlením samotného pojmu „podobenstvo“, upozorňuje na jeho židovské korene, popisuje štruktúru a cieľ podobenstiev poukazujúc na možnosti, ale aj úskalia ich alegorického výkladu. Následne charakterizuje ich podobu v jednotlivých evanjeliách zakončujúc kapitolu svojim vlastným zoznamom siedmich pravidiel ich výkladu, medzi ktoré patrí znalosť kontextu, reálií, identifikácia hlavného problému či rušivého prvku, zameranosť na priamu reč a posledné slová parabol, ako aj ich prevedenie do súčasného jazyka (s. 23–24).

V jadre práce sa už autor venuje jednotlivým podobenstvám. Každé z nich je uvedené slovenským textom, za ním nasleduje výklad a nakoniec niekoľko otázok na zamyslenie. Dokopy autor pojednáva o tridsiatich ôsmich podobenstvách, ktoré však (až na Podobenstvo o dvoch staviteľoch) nezahŕňajú tie, ktoré sa nachádzajú

v Reči na vrchu.² Alternatívne znenie podobenstiev v ostatných evanjeliách je vo výklade patrične zohľadnené. Najdôležitejšie slová či frázy sú uvedené aj v gréckom originály. Text je prehľadný – to podstatné je zvýraznené tučným písmom, zatiaľ čo citácie sú vyznačené kurzívou. Poradie, v ktorom sa jednotlivé podobenstvá vysvetľujú, však vzbudzuje otázky. Nie sú totiž zoradené ani chronologicky, ani podľa príslušnosti k jednotlivým evanjelistom a prípadná tematická organizácia tiež nie je badateľná. Pre účely svojho výkladu má autor právo usporiadať látku tak, ako uzná za vhodné, no nemal by opomenúť zdôvodnenie toho-ktorého usporiadania.

Čo sa týka teologickej roviny, autor sa drží tradičného katolíckeho výkladu podobenstiev, o čom svedčí aj to, že publikácia riadne obdržala *nihil obstat* aj *imprimatur*. Doplniť by sa však mohlo niekoľko informácií. Nevysvetľuje sa napríklad prečo v Podobenstve o rozsievачovi (s. 25–37) Ježiš hovorí, že „tým, čo sú vonku, podáva sa všetko v podobenstvách, aby hľadeli a hľadeli, ale nevideli...“ (Mk 4,3–20; Mt 13,3–23; Lk 8,5–15)

lické dielo, 2011, 345 s.; František TRSTENSKÝ, *Otčenáš – súhrn celého evanjelia. Biblicko-spirituálne zamyslenia o Pánovej modlitbe*, Ružomberok: Verbum, 2017, 126 s. či František TRSTENSKÝ, *Dôležitosť čitateľa v biblickej interpretácii*, Ružomberok: Verbum, 2018, 130 s.

2 V obdobnej publikácii Jiřího Mrázka ich napríklad najst' môžeme. Jiří MRÁZEK, *Podobenství v kontextu Matoušova evangelia*, Jihlava: Mlýn, 2010, s. 41–53.

a nevysvetlený tiež zostáva pojem „uhoľný kameň“ (s. 90). Otázne je či možno sluhu, ktorý prišiel o svoju mínu (Lk 19,12–27), označiť za nepotrestaného (s. 66) a či by nebolo vhodné poukázať na to, že v Podobenstve o deťoch na námestí (Mt 11,16–19; Lk 7,31–35) je možných viacero interpretácií a nie len tá, že deti predstavujú Ježiša a Jána Krstiteľa (s. 128–130).³

Najoriginálnejšou a najpodnetnejšou časťou publikácie sú otázky na zamyslenie, v ktorých autor čitateľa vyzýva k zamysleniu sa nad tým, čo robí pre šírenie Božieho slova on (s. 27); vedie ho k tomu, aby vynesenie rozsudku nad ľuďmi ponechával na Najvyššieho (s. 30); varuje ho pred pretváraním veriacich podľa svojich a nie podľa Božích predstáv (s. 47) a vyzýva ho k dobročinnosti (s. 70), ako aj k tomu, aby sa nespoliehal na Božie milosrdenstvo, v prípade, že sám nepodnikol pre svoju spásu všetko, čo mohol (s. 108).

Je veľká škoda, že autor nezhrnul poznatky získané svojim štúdiom Ježišových podobenstiev do žiadneho záveru. Jednostra-

nový anglický sumár či abstrakt umiestnený na začiatku publikácie túto úlohu nespĺňa (s. 12). Bibliografia diela je pomerne stručná, ale výstižná. Zahŕňa západné tituly v anglickom, nemeckom či talianskom jazyku. Prekvapivo však chýbajú akýkoľvek autori z českého, slovenského či poľského prostredia. Absentujú aj diela patristických a scholastických autorov. Tituly uvedené v súpise literatúry autor používa predovšetkým v úvodnej kapitole, zatiaľ čo pri interpretácii podobenstiev postupuje skôr samostatne.

Jeho výklad je štylisticky zrozumiteľný a pútavý; v zamysleniach chvíľami aj neformálny. Miestami sa vyskytujú drobné preklepy ako napríklad „sluhoví“ (s. 10), „vlastne“ miesto „vlastnej“ (s. 67) či „pozývam k ich prečítaniu“ (s. 117). Občas tiež dochádza k zbytočnému opakovaniu tej istej informácie v krátkom časovom slede, ako je to napríklad s veršom Lk 9,62 (s. 113 a hneď 115) či s informáciou, že jeden denár je mzdou za jeden deň (s. 63, 75 a 84).

Napriek spomínaným čiastkovým nedostatkom je však publikácia ako celok hodnotným populárno-náučným dielom, ktoré má prístupnosťou a podnetnosťou svojho výkladu šancu osloviť aj odborného, aj laického čitateľa vťahujúc ho do deja Kristových

3 Opačná interpretácia sa pritom v obdobných publikáciách objavuje celkom bežne. Porov. MRÁZEK, *Podobenství v kontextu Matoušova evangelia*, s. 73 či Fritz RIENECKER, *Evangelium podľa Matúša*, Bratislava: Creativpress, 1992, s. 170.

podobnostiev tak, aby sa cítil byť jeho priamym aktérom, čo bolo napokon aj hlavným cieľom ich autora.⁴

Viktor Wintner

SVATÝ JAN CHRYSOSTOMOS:

O KNĚŽSTVÍ

(úvodní studie a komentář Jiří Pavlík, překlad z řečtiny Jiří Pavlík, Praha: Krystal OP, 2022, 174 stran, ISBN 978-80-7575-121-8)

Ctirad V. Pospíšil ve své christologii *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel* na závěr podkapitoly věnující se neknežskému kněžství Ježíše Krista, a tedy i hierarchickému kněžství v rámci katolické teologie, píše, že i o hierarchickém kněžství by stejně jako o církvi mělo platit, že je *semper reformanda* (srov. C. V. POSPÍŠIL, *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, Praha: Krystal OP; Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010⁴, s. 290), a že jestliže nám je těžko z toho, že v církvi dnes přežívají problematické prvky kněžského kněžství, které nemají s kněžstvím Nového zákona nic společného, tak „je třeba v tom

vidět příslib čehosi nového, čistého a velkého, co již klepe na dveře nadcházející epochy dějin křesťanstva“ (tamtéž, s. 290). Pakliže v církvi přichází něco nového, je třeba důkladné teologické reflexe a dialogu, a to nejen na úrovni centralizovaných institucí, ale též na úrovni místních církví. Proto je třeba přivítat další příspěvek do této diskuse českého autora, kterým je překlad spisu *O kněžství* od svatého Jana Chrysostoma, který přeložil a obsáhlou úvodní studií, která dalece přesahuje rámce striktně filologického a patrologického bádání, opatřil Jiří Pavlík. V tomto kontextu je třeba zmínit též ve dvou svazcích vydaný výbor textů o kněžství v prvních staletích církve, který uspořádal David Vopřada a který je již několik let zájemcům o tuto problematiku v českém prostředí k dispozici (srov. D. VOPŘADA, *Kněžství v prvních staletích církve*, Praha: Krystal OP, 2018).

Jakožto teolog zabývající se převážně systematickou teologií se v této recenzi nebudu pouštět do specificky patrologických otázek, ale zaměřím se především právě na ty, jež se týkají systematické teologie. Podobně i kvalitu překladu vůči originálnímu řeckému textu ponechávám v tomto směru kvalifikovanějším recenzentům, avšak vzhledem ke své

4 Massimo GRILLI, *Markovo evanjelium. Paradox a tajemstvo*, Svit: Katolícke biblické dielo, 2014, s. 34.